

Verslag VVDB-webinar rond de organisatie van een lokaal verkiezingsdebat

Woensdag 12 juni 2024 via *MS Teams*

WELKOM

Maarten Lippens, VVDB-beleidsmedewerker, heet iedereen welkom en kondigt de stijl van de webinar aan: die van een politiek debat zelf. *Welkom hier in de zaal en ook aan de kijkers thuis* (bij livestream). *We hebben hier een aantal experts in ons midden die ons zo dadelijk vertellen hoe we best een politiek debat organiseren. De avond zal verlopen in de volgende vier rondes:*

- *De 30 seconden (ieder in het panel stelt zich in 30 seconden voor, met timer)*
- *Methodiek de vraag van vandaag*
- *Methodiek het dilemma*
- *Zijn er nog vragen?*

1^e ronde: voorstellingsronde

- William Minnaert is voorzitter van Dorpsraad Heldergem en van VVDB. Hij was recent moderator en medeorganisator van twee schooldebatten en heeft een lokaal debat geleid in Heldergem en Merelbeke.
- Hans Stevens is trekker van Dorpsraad Kermt, een deelgemeente van Hasselt. De dorpsraad bestaat nu 12 jaar. Vijf geleden organiseerde het bestuur een open forum n.a.v. de verkiezingen, en deed dat recent weer in april. Hans was vroeger ook werkzaam in de jeugdsector.
- Wim van Cauwenberghe is voorzitter van Leefbaar Baarle, een vzw die in 2016 opgericht werd. Intussen heeft de vzw twee keer een verkiezingsdebat georganiseerd: ter voorbereiding van de vorige en (recent in april) van de huidige gemeenteraadsverkiezingen.

2^e ronde: de vraag van vandaag

Een politiek debat organiseren, hoe pak je dit aan? Werk je alleen of i.s.m. andere verenigingen?

- Hans: na het succes van vorige keer organiseerde Dorpsraad Kermt het verkiezingsdebat terug alleen. Wel is er nu ook een forum van Hasseltse dorpsraden.
- Wim: ook wij werkten terug alleen cf. vijf jaar geleden. Dit betekent zelf de politici ronselen. Het is belangrijk om de contacten met politici goed te onderhouden. Baarle ligt vlakbij de E40, het is een deel van Drongen dat bij Gent hoort. Dit debat is belangrijk omdat er veel aan de hand is in het dorp: uitbreiding van een woongebied, grote veranderingen zoals op- en afrittencomplex, overstromingen van de Leie, enz. Dit alles is actueel en relevant voor politici.
- William: Heldergem is deelgemeente van Haaltert en ligt tussen Aalst en Ninove. Het eerste debat organiseerde de dorpsraad alleen. Het dorp had toen geen eigen zaal en Dorpsraad Heldergem was de enige dorpsraad. Intussen zijn er vier dorpsraden, meteen een goede gelegenheid

om samen een memorandum te schrijven. We gaan nu ook samen een verkiezingsdebat organiseren op 2 oktober. Het lokale dorpsbeleid moet immers niet drastisch verschillen per kern.

Wie is het doelpubliek: is dat iedereen of zijn er bepaalde doelgroepen?

- Wim: we nodigen iedereen (leden zowel als niet-leden) uit via affichecampagne en mails. Er valt ook een aankondiging in elke brievenbus.
- William: geen bepaald doelpubliek, jong en oud is welkom. We willen iedereen aan bod laten komen. Promo via *Gazet van Heldergerm* + FB (zo'n 2000 volgers). Bussen bij 18.000 inwoners wordt moeilijk. Locatie van het verkiezingsdebat wordt zaal De Spot in Denderhoutem. De zaal zal te klein zijn, dus gaan we het debat ook streamen.
- Hans: iedereen is welkom en bepaalt ook mee het thema (vooraf via QR). Er was dus heel veel inspraak van de Kermtenaar.
- De burgergroep van Erembodegem kon vandaag niet aanwezig zijn, maar organiseerde ook livestreaming.

Hebben jullie een goed klinkende naam?

- William: Nee, tot nog toe geen ronkende naam. Morgen is er vergadering.
- Hans: het heette 'open forum, politiek debat, zeg uw gedacht'.
- Wim: gewoon verkiezingsdebat Baarle.

Praktische en organisatorische zaken: welke locatie is de beste en wat is daar belangrijk bij?

- Wim: het debat vond plaats in de refter van de school, de grootste ruimte in het dorp. Er waren een 100-tal inschrijvingen, 90 mensen zijn opgedaagd. (Vorige keer waren er 150 aanwezigen.) Nu werd in de breedte van de zaal gewerkt i.p.v. in de lengte, en met 2 grote schermen. We werkten met *Mentimeter* om de mening van de mensen te bevragen en projecteerden dit ook. Via het 2^e scherm toonden we een permanent camerabeeld om de expressie van de gezichten te zien. Er was een ruime tafel voor de 5 politici (panel) en een aparte tafel voor de moderator (neutrale persoon). Zelf speelde ik de rol van hofnar/advocaat van de duivel. We plaatsten verder ook een retour scherm zodat ook de panelleden het scherm konden meevolgen. We legden doeken op de hoge tafels, maar plaatsten geen podium (geen inkijk onder de rok van politica). Panelleden zaten op hoge stoelen met rugleuning. Een podium geeft wel nog betere zichtbaarheid.
- Hans: zaal *Hermeta* in Kermt is heel groot en kan in 2 delen opgesplitst worden. Ook wij werkten met hoge tafels en stoelen zonder podium. Panelleden konden zijlings meekijken voor de vragen. Zij zaten mooi alfabetisch gerangschikt.
- William: de vrij grote zaal zat tjokvol. Er waren 9 partijen waarvan 4 eenmanspartijen. We gebruikten 9 microfoons. Nu gaan we naar een arena zaal met afrolbaar scherm en uitschuifbare tribune (podium is niet meer nodig).

- Goede raad vanuit Erembodegem: alle technische aspecten professioneel organiseren. Geef panelleden per twee een micro, of liever nog elk een apart. Zet iemand aan de knoppen die evt. microfoons kan uitschakelen.

Op lokaal vlak (bv. met kartels) is het niet eenvoudig om panelleden te rangschikken. Welke raad geef jij mee?

- William: de volgorde van de panelleden gaan we nog bekijken, evt alfabetisch. We kregen immers commentaren vorige keer. We rangschikten toen van links naar rechts, maar dat is niet echt eenduidig (bv. cultureel en sociaal-economisch). De middenpartijen zijn dan niet altijd gelukkig.
- Wim: we rangschikten de meerderheid van de grootste partij tot de kleinste en dan de oppositie van de grootste partij tot de kleinste. We beperkten ons tot de partijen die al in de gemeenteraad zaten, er waren dus geen partijen die voor het eerst opkamen. We willen geen forum bieden aan partijen die zich willen profileren.
- Hans: de partijen werden allemaal apart gezet en niet per coalitie. Dit biedt al een kijk omtrent wie er naar de kiezer trekt.

Uitwisseling tussendoor

- Maarten: wij hadden vorige verkiezingen een negatieve ervaring. Een jaar voor de verkiezing organiseerden we al een debat om onze standpunten in de partijprogramma's te krijgen. Onze vraag naar de standpunten van de afzonderlijke partijen werd echter geblokkeerd door het kartel. Enkel het kartel wilde standpunten doorgeven.
- William: ons voorstel voor een tussentijds debat *Haaltert Halfweg* is op een *njet* gestoten van de coalitie. De burgemeester besloot dit niet te doen: *"Ik moet de eenheid van de coalitie bewaren en dit zou kunnen mislopen"*.
- Hans: bij *Vooruit* komt een spiksplinternieuw iemand op, meteen op de 1^e plaats (dus de burgemeestersplaats). Deze persoon was enorm goed voorbereid, bv. ook over Dorpsraad Kermt.
- VVDB adviseert: als je een memorandum maakt, bezorg het dan aan alle partijen. Blijf ook altijd en overal discreet en neutraal.

Beste timing, in voor- of najaar?

Kermt en Baarle hebben dus in het voorjaar het debat al gehad en Heldergerm kiest voor het najaar.

- Johan Baeten en William: er is een verschil met vorige keer, nu is het memorandum ruim op tijd overhandigd. Onze eisen kunnen al in de partijprogramma's komen. Daarom houden we het politiek debat nu kort voor de verkiezingen. Het debat van Heldergerm heeft vorige keer het stemgedrag in de gemeente meebepaald (al kan dit niet bewezen worden). Sommige partijen zijn toen afgegaan als een gieter, andere waren goed. Het debat was *talk of the town*, heeft impact gehad en hierdoor zijn de andere dorpsraden ontstaan.

- Wim: wij verkozen dus het voorjaar. We blijven bescheiden want we kennen onze plaats als gehucht in een deelgemeente aan de buitenrand van Gent. We wegen electoraal niet zwaar. Daarom hebben we het 'hoogseizoen' van de politici vermeden. Er zijn 'grote' figuren (parlementairen of mensen die provinciaal iets betekenen) aangetrokken die bezig zijn rond 'zware' thema's, Vlaamse dossiers die de gemoederen beroeren en die belangrijk zijn voor Gent. Interessant: het debat opsplitsen in 2 delen nl. de kopstukken van elke Gentse partij in een 1^e, en de lokale mandatarissen (wonend in Baarle of Drogen) in een 2^e deel.
- Hans: er zijn helaas te weinig mandatarissen in Kermt, daarom moeten we vrij vroeg zijn. De lijsttrekkers die al gekend waren, zaten in het panel. Nu kunnen ze nog thema's opnemen en zo staat Dorpsraad Kermt mee op de kaart.

De inhoudelijke aanpak: geef je per thema het woord aan een andere spreker?

- William: wij gaan de lijsttrekkers (niet de voorzitters) uitnodigen. Zij krijgen op voorhand de thema's (hebben dat ook gevraagd). Vorige keer waren er zeven thema's nl. mobiliteit, participatie, financiën, immigratie, sociale cohesie, woonbeleid, sociale economie. Nu willen we o.a. milieu-klimaat ook meenemen. Politici gaan hun kat niet durven sturen, want dit gaat over de hele gemeente. De belangstelling voor het memorandum was alvast groot, net als de impact van de vorige keer. Sommige partijen zijn nu al bang...
- Wim: we hebben zeker met thema's gewerkt en die ook vooraf gecommuniceerd: mobiliteit, ruimtelijke ordening, sociale cohesie, economie en financiën, veiligheid, de vele schulden in Gent + enkele thema's op het lokale niveau.
- Hans: burgers konden mee de thema's bepalen door vooraf vragen in te sturen via een QR. In maart was er ook nog een Algemene Vergadering met Kermt-drink waarop mensen thema's konden doorgeven. Er waren finaal 4 thema's:
  1. transparantie beleidsbeslissingen, 2. lokale mobiliteit,
  3. natuur, ruimte en klimaat en 4. welzijn en buurtparticipatie.Ook nog dit: het is altijd gevaarlijk om op de avond zelf mensen nog vragen te laten stellen, want de controle valt dan weg. We vroegen of mensen hun vraag zelf wilden stellen of niet. Sommige vragen bundelden we. Politici kregen de thema's vooraf door, maar niet de vragen.

Hoe hou je politici bij de vraag en dit binnen de tijd?

William: Johan was timekeeper en technisch coördinator. Maar dit is voor de moderator wel best moeilijk. In Aalst heb je politici als Jean-Jacques De Gucht. Dit soort mensen is enkel te stoppen door de micro uit te zetten. In zo'n debat assertief zijn, gewoon aankondigen dat je gaat couperen. Jij bepaalt de spelregels! Ook mensen met goede ideeën en niet enkel de goede sprekers aan bod laten komen. De moderator mag niet beschuldigd worden van partijdigheid. Vorige keer kon het publiek vragen op briefjes noteren tijdens de pauze. Daaruit dan met een groepje een selectie uit maken. De malcontenten willen anders te zeer hun persoonlijke zeg doen.

- Er waren 2 volwaardige moderatoren op een debat in Aalst.
- De moderator laat mensen kleur bekennen.
- Wim: de vraagstelling aan politici was voorbereid. Bijna 10 thema's kwamen nu aan bod, vergt erg korte antwoorden (45-90 sec.). Volgende keer werken we misschien op slechts enkele thema's.
- Hans: belangrijk is de vooraf doorgegeven thema's te laten overkomen. Elkaar niet aanvallen. Elk thema werd heel kort toegelicht. Elke partij kreeg dan een 'elevator pitch' van 1 minuut. Daarna volgden een kort debat (5 min.) en interactie met het publiek (5 min.). Ikzelf was tussenpersoon tussen timekeeper en moderator.

Neutraal blijven is belangrijk! Kan je dan als voorzitter van de Dorpsraad gaan modereren?

- Wim: een bedrevene in communicatie speelt die rol en die woont toevallig in Baarle. Het is beter voor een externe te kiezen die wel de materie en de gevoeligheden kent. De vraagstelling en alles errond was echt tot in de puntjes uitgeschreven.
- Kermt: vorige keer modereerde Bart Cortoos (VRT). Deze keer wilde iemand uit de Kermt-groep het doen en die deed het erg goed en erg rustig (nochtans weinig ervaring in politieke debatten).
- **Neutraal zijn als moderator én als organisator!** Je kan bv. wat neigen naar een bepaald kartel waarmee je al samenwerking had. Je kan alle bruggen opblazen voor de verkiezingen als je het verkeerd aanpakt.
- Je kan als organisator thema's aangeven. Je hoeft ze niet alle te kiezen of niet alle aan alle panelleden voor te leggen.

3^e ronde: methodiek van dilemma's - cf. *Wat hebben we vandaag geleerd?* van SOS Piet

Dilemma 1: in voor- of najaar? Voor of na de zomer?

- Hans: in voorjaar. Vorige keer waren er enkel de Gemeenteraadsverkiezingen.
- William: mensen zijn vergeetachtig, liever kort voor de verkiezingen. Absoluut de nationale verkiezingen vermijden.
- Wim: als de verkiezingen niet in hetzelfde jaar vallen, liefst zo dicht mogelijk bij de verkiezingen. Beter na de zomer als je die impact dan inderdaad kunt hebben.

Dilemma 2: op weekday of in 't weekend?

- Baarle: bewust op vrijdagavond (zaterdagavond niet).
- William: in de week. Onderzoek via mediacommunicatie: mensen gaan voor ernstige onderwerpen liever in de week ergens heen. In het weekend verkiezen ze eerder ontspannende zaken. Wel wegblijven van de grote andere evenementen bv. voetbal (schuiven met de datum).
- Hans: september zit vol, dat speelde mee. Een vrijdagavond!

Dilemma 3: overdag of 's avonds (wellicht trek je een ander publiek)?

- Geen voorstanders voor zondagmorgen.
- Maarten: Oosteeklo koos wél een zondagmorgen cfr. *De Zevende Dag*.

Dilemma 4: partijkopstukken of eerder lokale mandatarissen in het panel?

- Hans: toch liever partijkopstukken, die gaan meer visie uitdragen. Alle partijen kijken naar elkaar. Ook de burgemeester zal er dan zijn want de andere partijen sturen geen kleine garnalen.
- Wim: als je moet kiezen, beter de partijkopstukken. Grote namen trekken meer mensen aan.
- William: zeker de grote namen. Geen enkele inwoner uit Heldergem is in de gemeenteraad vertegenwoordigd. Media-impact is belangrijk. Als je de mensen die het voor het zeggen hebben in de partij kunt strikken, zal je zeker het partijstandpunt krijgen! Soms worden mensen met schitterende ideeën door hun partij genegeerd...

Dilemma 5: per thema een andere spreker van de partij of telkens dezelfde?

- Wim: korte interventies gebeuren beter telkens door dezelfde.
- Hans: altijd dezelfde want die is dan tenminste voorbereid.
- William: een andere spreker is te verwarrend voor het publiek. Je krijgt dan ook geen duidelijk standpunt meer.

4^e ronde: Zijn er nog vragen?

Planning debat *Leefbaar Drongen*

- Inleiding met presentatie rond het memorandum
- Specifieke vragen
- 30 minuten vraagstelling
- Drankpauze (middenin het gebeuren want er moet wat op de drank verdiend worden)

Inschrijvingsgeld vragen? Een drankje schenken eerder pas na het debat?

- Eredebegem vraagt €5 inschrijvingsgeld om de technische kosten op te vangen, drankje incl.
- Heldergem vroeg vorige keer geen inkomgeld en verkocht de drank aan democratische prijzen.

- Voor streaming, gesynchroniseerd geluid e.a. regiekosten kan een projectsubsidie aangevraagd worden. Indien het zo niet lukt, toch inkomgeld vragen.
- Hans: wij hielden bewust geen pauze met drank. Doel: de 4 thema's bespreken en afronden rond 21 u. Het '2^e deel bij pot en pint' is minstens even belangrijk als het 1^e, en dit heeft goed gewerkt! Heel persoonlijke zaken en dienstbetoon waar burgers nood aan hebben, kan dan aan bod komen. Vragen aan de microfoon in de zaal moeten in het algemeen belang zijn. Qua timing zijn we begin februari gestart of zelfs oktober het jaar ervoor (zaal vastleggen, cameraman enz.). Eventueel met voorinschrijvingen werken. Zo weet je ook wie aanwezig zal zijn.

Hoe volg je alles wat gezegd is, op? Hoe ga je daar na de verkiezingen mee verder?

Streamen is het beste. Anders alvast noteren om een verslag te maken.

- Hans: ik ben als een gek beginnen schrijven om iedere politicus te kunnen confronteren achteraf... De dorpsraad zit regelmatig samen met het stadsbestuur. Dit kan er dan ook bij gehaald worden.
- Wim: er is geen verslag gemaakt maar wel een opname. Hoeveel doe je hiermee achteraf? Ga je politici confronteren met een uitspraak 'van toen'? Belangrijker dat het indrukken zijn.
- Hans: een gezegde als 'de subsidies voor de dorpsraden moeten stijgen'. Het is belangrijk om zo iets te noteren!

Hoe doe je aan beleidsbeïnvloeding de jaren na het debat?

- William: dit is te weinig gestructureerd gebeurd. Hoe zorg je ervoor dat het memorandum en de resultaten van het debat in het beleid worden opgenomen. Het Meerjarenplan (MJP) wordt een compromis van wat de verschillende partijen willen. Alle partijen hadden de vorige keer gezegd dorpsraden te willen installeren en hebben zich eraan gehouden. Nu gaan we toch meer bekijken wat er van het memorandum in het MJP staat. 1 of 2x per jaar willen we ook bekijken wat er is gerealiseerd uit het MJP. Dit is geen controle als burger maar we willen dit structureren binnen de samenwerking van de dorpsraden.
- Wim: in Baarle werd een band met de lokale mandatarissen opgebouwd over vele jaren heen. Door je altijd professioneel op te stellen als organisatie en eerlijk debat te voeren, bouw je vertrouwen op. Op een bepaald overleg doet je mening er dan wel toe. Zo kun je samenwerken met iedereen. Bij uitnodiging actief gaan deelnemen en een actieve burgerbeweging zijn. Verder ook proberen bij structureel overleg te zijn.
- Hans: er beweegt wat voor de Hasseltse dorpen, er komen acties. Momenteel zijn er 5 en bijna 6 dorpsraden (Hasselt telt 6 kernen) die in het *Forum Hasseltse Dorpsraden* verenigd zijn. 1x/jaar komt het lokaal bestuur naar de dorpsraden. 1 schepen kwam recent ook al af en vroeg: *vertel hoe jullie werken*. Een concreet voorbeeld: de tennis wil uitbreiden. Als de dorpsraad akkoord gaat, gaat het lokaal bestuur ook akkoord.

Linda Manderick uit Dorpsraad Vichte, Anzegem, heeft al een debat gemodereerd 6 jaar geleden. Zij wordt nu en dan gevraagd te modereren. De dorpsraad zal in 2026 het 50-jarig bestaan vieren. De werking kende ups en downs maar krijgt nu een nieuwe adem door alle verenigingen weer uit te nodigen. Er is ook een nieuw bestuur. Er wonen geen partijkopstukken in Vichte. Vorige keer kwamen de panelleden met plezier naar het debat. De pijnpunten zijn gekend, dus het debat verliep beter. Dorpsraad Vichte wordt wat gezien als lastpost. Maar wat is belangrijk voor onze dorpskern? Voor beleidsbeïnvloeding worden politici uitgenodigd naar de algemene vergaderingen. De evolutie naar een eigen dorpsraad voor iedere kern, zou de dorpsraad graag zien gebeuren. Het lokaal bestuur ziet wel een bepaald draagvlak door de werking via alle verenigingen.

VVDB: de luis in de pels zijn, is belangrijk!

Wat doen jullie met de pers?

- William: perslui zeker uitnodigen, maar de pers heeft altijd een eigen agenda. Beschikbaarheid is altijd onzeker door dringende zaken. Bouw een goede relatie op met de pers, maar laat je niet ontmoedigen. De pers was bv. niet opgedaagd bij de overhandiging van het memorandum. 2 journalisten hebben toch een artikel geplaatst. Zorg voor een kant-en-klaar-persartikel! Wees authentiek en correct. Speel geen slogans maar verifieerbare info door. Maak lang genoeg op voorhand een datum bekend en stuur kort voor de datum nog een reminder. Gebruik liever Messenger of Whatsapp dan mail. De journalisten van de grootste krantengroepen zijn het belangrijkste.
- Maarten: zorg dat de aankondiging van het debat in de krant komt. Hoe groter de regio, hoe moeilijker om opgenomen te worden. Maar er is ook de online-versie van de krant en daar komen zaken sneller op.
- Hans: *Choose your battles*: de pers niet te pas en te onpas benaderen. Geef enkel een punt door dat echt belangrijk is voor je dorp.
- Wim: de pers werd uitgenodigd maar is niet afgekomen. Er kwamen geen grote uitspraken, er was niks nieuwswaardig. Dus werd er achteraf geen persartikel geschreven.

Leestips van VVDB

- Prof. Eric Lanckswert (UHasselt): Sterk burgerschap, burgerschapskwaliteiten voor een bloeiende democratie (Uitgeverij Gompel&Svacina).
- Prof. Eric Lanckswert (UHasselt): Menselijke kracht in de politiek. Naar verdieping, samenwerking en zingeving tijdens democratische besluitvorming (Uitgeverij Acco).
- Prof. Bram Verschuere (UGent): Politiek in tijden van wantrouwen, een nieuwe aanpak voor een falend beleid (Uitgeverij Lannoo).
- Herbekijk ook de info op de VVDB-website (de [voorbije vormingen](#) en/of de [inspiratienota's](#) rond o.a. fusies).

Tips vanuit de nababbel

- Op het eind van het debat elk panellid nog even een statement laten maken, aan het woord laten komen.
- Alle vragen van het publiek, ook de minder relevante, achteraf naar de partijpolitici sturen en dan alle antwoorden publiceren. Dit werd sterk geapprecieerd!
- Geen ‘tegensprekelijk debat’ organiseren tijdens het verkiezingsdebat, maar wel in de loop van de legislatuur de panelliden nog eens met elkaar laten discussiëren.
- Ga vaker in gesprek met zowel dorpingen als politici over de dorps thema’s via een open forum, open dorpsraad, ...
- Geef regelmatig (of altijd) de kans aan dorpingen om eens naar de dorpsraad te komen als ze met iets zitten.

HET IS BELANGRIJK OM DE LIJN KORT TE HOUDEN MET DE BURGERS!

- In Bassevelde wordt wekelijks een dorpskrantje verspreid waar het bewonersplatform regelmatig iets in publiceert. Er is ook een brievenbus aan het dorps huis waarin regelmatig iets wordt gepost. Op de voorbije verkiezingszondag (9 juni) hield de burgergroep deelde ze een *memorandum summer* (drieluik, met grote lijnen en details) uit. De fijne uitwerking ervan wordt doorgestuurd naar alle partijen. Eind september volgt een verkiezingsdebat.
- In Ursel konden mensen tijdens de kermis ook stemmen op dorps thema’s.
Met de verkiezingen een soort verkiezingscafé organiseren en bv. uitslagen afficheren. Zal iets langer duren, dus tussendoor misschien ook boterhammetjes aanbieden? Gebeurt dit al? De Scouts van Oosteeklo heeft haar lokaal aan het gebouw waar de stembureaus georganiseerd worden. De jeugdbeweging heeft op 9 juni een verkiezingsterras opengehouden.